

Pozornica značenja: od uloge do narativa – susret psihodrame i konstruktivizma

Knjiga rezimea

Međunarodna stručna konferencija

VIKEND ZA KONSTRUKTIVIZAM 4

**Hotel Moskva
Beograd
27-29. Mart 2026. godine**

Constructivist Psychotherapies Meet Precision Mental Healthcare and AI

prof. Danilo Moggia, PhD

Serra Hunter Fellow, Autonomous University of Barcelona, Spain

Abstract

Personalising psychotherapy to the characteristics, problems, and needs of each patient is a key challenge in everyday clinical practice. This concern lies at the core of constructivist psychotherapies, which understand individuals as active meaning-makers who construct their own realities, prioritising idiographic assessment methods and tailored interventions.

Nowadays, a growing movement in mental health, precision mental healthcare, seeks to address this same challenge from a different perspective: how to provide the right treatment, for the right person, with the right therapist, under the right conditions, at the right time. This approach relies on predictive models, drawing on statistics, machine learning, and artificial intelligence, to identify which interventions are most likely to benefit a given patient. These models are incorporated into clinical decision support systems that can inform therapeutic practice.

This keynote explores what happens when these two perspectives meet. It will introduce the framework of precision mental healthcare, illustrating it with recent research on psychotherapy personalisation. It will argue that engaging with these developments offers constructivist therapies a unique opportunity: not only to preserve their emphasis on meaning and subjectivity, but to promote their role within an evolving, data-informed landscape of mental health care.

Kelly on Mushrooms: Integrating Constructivism and Memory Reconsolidation into a Framework for Psychedelic Integration"

Michał Jasiński, PhD

Coherence Psychology Institute

Abstract

This presentation explores how two powerful lenses—constructivism and the memory reconsolidation process—can be jointly used in psychedelic-assisted therapy. Constructivism, particularly in the tradition of George Kelly's Personal Construct Theory, understands psychological suffering not as a fixed pathology but as the consequence of personal meaning structures that have become too narrow, rigid, or inconsistent with lived experience. From this perspective, reality is always personally construed rather than passively perceived, which resonates strongly with the phenomenology of psychedelic states: experiences in which the taken-for-granted organization of self and world becomes fluid, labile, and open to revision. This constructivist stance normalizes the radically subjective nature of psychedelic experience, framing it not as mere hallucination but as a privileged opportunity for experiential reconstruction of meaning. Psychedelic experiences can thus be seen as intensified laboratories of meaning-making, offering powerful opportunities to experientially challenge and revise one's construals of self, others, and the world, opening space for novel meanings and emotional configurations to emerge.

In parallel, the neuroscience of memory reconsolidation and its clinical application through the Therapeutic Reconsolidation Process (TRP) offer a process-level map of how deep, lasting change becomes possible: a sequence in which implicit emotional learnings are reactivated, juxtaposed with contradictory new experience, and then fundamentally rewritten rather than merely regulated.

(continued on the next page)

Bringing these perspectives together, the talk will outline how constructivist principles (such as personal meaning-making, collaborative exploration of constructs, and tolerance of ambiguity) can be woven together with the steps of TRP to guide preparation, dosing sessions, and post-session integration in psychedelic-assisted psychotherapy. The aim is to offer an integrative framework that is both theoretically coherent and practically grounded, supporting psychedelic integration as a process of deep reconstruction of meaning and genuine transformational change.

Primena teorije ličnih konstrukata: od istraživanja i profesionalne orijentacije do rada s muzičarima i nastavnicima

dr Nataša Simić

Institut za psihologiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, Srbija

Apstrakt

Formalno definisani postulat, korolari i dijagnostički konstrukti, ideja o čoveku-naučniku i bliska povezanost sa brojnim drugim pristupima i teorijama u filozofiji i psihologiji, čine teoriju ličnih konstrukata široko primenljivom. Pored uobičajne primene u kliničkom, odnosno psihoterapijskom setingu, ona se pokazala relevantnom i u kontekstu obrazovanja, organizacione i forenzičke psihologije, te politike, prava, umetnosti i sporta. U ovom radu pokazaćemo primere uspešne primene teorije ličnih konstrukata u oblasti profesionalnog razvoja nastavnika i muzičara, profesionalne orijentacije i karijernog savetovanja. Ukazaćemo i na kompatibilnost ove teorije sa kvalitativnim pristupima u istraživanjima u društvenim i humanističkim naukama.

Morenova trijada: psihodrama, socodrama i sociometrija - u lečenju bolesnog društva”

prof. dr Jasna Veljković

Fakultet politički nauka Univerziteta u Beogradu, Srbija

Apstrakt

Psihodrama, sociodrama i sociometrija su tri grane istog drveta koje se povremeno prepliću. Psihodrama “radi” sa sadržajima naših mentalnih reprezentacija kojima protagonista psihodrame daje konkretan oblik, boju, veličinu, ukus i miris na psihodramskoj sceni. Kroz primenu osnovne metode psihodrame - zamene uloga na sceni u “kao da” situaciji se odigravaju scene iz protagonistinog života realnog ili fanrazmatskog. Sociodrama je akciona metoda grupnog rada koja se bavi istraživanjem konflikata sadržanih u društvenim ulogama i stanjima svesti pripadnika određenih društvenih sistema Sociometrija je sastavni deo svake psihodramske ali i sociodramske seanse, posebno procesa zagrevanja ali i akcije. Metodologija primene psihodrame i sociodrama je ista, ali dok je u psihodrami protagonistinista na sceni fokus grupe, u sociodrami u fokusu je grupa ili odnosi između grupa. Moreno je govorio o potrebi da se ljudska društva leče pomoću sociodramskog rada. U današnjoj fazi razvoja današnje zajednice realnost je suviše teška i upozorava sve nas da treba da pokušamo nešto da učinimo. Na kraju, Moreno je smatrao da psihijatrija ne bi bila potrebna kada bi postojala nauka koja bi se zvala socijatrija - nauka koja bi se bavila lečenjem bolesnog društva.

RADIONICA PSIHODRAME/SOCIODRAME

PODELJENO DRUŠTVO: RASCEP U NAMA, RASCEP OKO NAS

prof. dr Jasna Veljković

Fakultet politički nauka Univerziteta u Beogradu, Srbija

Apstrakt

Prva strašno ozbiljna sociodramska radionica koju sam vodila sa svojim kolegama, desila se 1999.godine. Ime joj je bilo „Rat i mi. Dogodila se desetak dana nakon završetka NATO agresije na našu zemlju a cilj joj je bio „samo“ da nam razjasni-šta nam se zaista dogodilo. Na taj radionici prvo pitanje koje se postavilo bilo je: “Ko je kriv za sve ovo? “. Na scenu smo postavili prazne stolice i na njih su sedale različite „značajne“ ličnosti toga doba. Od tada je prošlo skoro tri decenije. Šta se dešava danas u svetu a šta u Srbiji? Da li smo se mi „sastavili“ nakon teških devedesetih godina koje su kulminirale NATO bombardovanjem ili smo tako rastavljeni na delove nastavili svoj put u raznim smerovima? Više je pitanja nego odgovora. U sociodrami mi tražimo odgovore. U ovoj radionici cilj nam je da istražimo šta je to u nama što se „kao na filmskom platnu“ projektuje „ka spolja“ i čini našu današnjicu onakvom kakva jeste danas.

Plejbek teatar

Ljubica Špirić

Miloš Lazarević

Milica Lajbenšperger

Antonio Aras

Danijela Radonjić

Apstrakt

Plejbek Teatar je interaktivna originalna forma improvizovanog pozorišta u kome publika ili grupa članova ima priliku da ispriča priču iz svog života i nakon toga može da je pogleda odigranu na sceni. Osim životnih priča, na sceni je moguće prikazati i snove, vizije, ali i unutrašnji konflikte, dileme, ili osećaje. Jedino što je bitno da pripovedač zadovolji dva uslova: da priča bude lična i da bude istinita. Koristeći kratke pozorišne forme, muziku, odeću i razne druge improvizovane tehnike, glumci i muzičari odigravaju priče iz publike tako da dotiču samu srž tih priča.

PLEJBEK BEOGRAD postoji od 2014. godine. Osnovao ga je dr. Dušan Potkonjak, psihodramski psihoterapeut, i do danas plejbek je našao svoju široku primenu u obrazovanju, zdravlju, zatvorima, korporativnom sektoru i organizacijama civilnog društva.

Identitet kao teoretičar: susret Eriksona i Kelija u teoriji Majkla Berzonskog

Dragan Vesić

Edukativni centar za konstruktivističke pravce u psihoterapiji, Beograd, Srbija

Apstrakt

Majkl Berzonski je predložio *socio-kognitivni model identiteta* nadovezujući se na Eriksonovu *psihosocijalnu teoriju razvoja identiteta* i Marsijine *identitetske statuse*, sa jedne strane, i konstruktivističku meta-teoriju, odnosno Kelijevu psihologiju ličnih konstrukata, sa druge. Za Berzonskog identitet je *konceptualna teorija o sebi* (eng. *self-theory*) koju stvaramo dok učimo da se nosimo sa životnim izazovima i predstavlja dijalektički proizvod asimilacionih i akomodacionih procesa u određenom socijalnom i fizičkom okruženju. Ona se sastoji od *self-konstrukata*, odnosno self-reprezentacionih i self-regulatornih uverenja, obuhvaćenih u jednoj *konceptualnoj strukturi znanja* odnosno *self-shemi*.

Na osnovu razlikovanja identitetskih statusa prema načinima na koje adolescent pristupa informacijama relevantnim po self, odnosno prema preferiranim *socio-kognitivnim procesima* pomoću kojih se adolescent nosi sa ili izbegava identitetske konflikte i probleme, Berzonski razlikuje tri *self-teoretičara*: 1) naučnog self-teoretičara, 2) dogmatskog self-teoretičara, i 3) *ad-hoc* self-teoretičara.

U radu ću izložiti osnovne elemente ovog socio-kognitivnog modela i diskutovati kompatibilnost teorije Berzonskog i Kelijeve psihologije ličnih konstrukata, njihovo međusobno dopunjavanje, kao i prostor za buduću elaboraciju.

Psihoterapeuti i glumci: Kako se gradi identitet glumca?

glumci:
Aleksandra Anđelković
Aleksandar Jovanović Meda
Branislav Platiša

psihoterapeuti: Ana Rajković i Nikola Golubović

Edukativni centar za konstruktivističke pravce u psihoterapiji, Beograd, Srbija

Apstrakt

Ovaj vođeni razgovor okuplja glumce i psihoterapeute u dijalogu o identitetu kao procesu – kao nečemu što se ne poseduje, već se stalno gradi i oblikuje kroz iskustvo i odnose. Polazeći od konstruktivističke perspektive, u kojoj se identitet razume kao narativna i relacijska konstrukcija, razgovor otvara pitanja koja su u srži i glumačke i psihoterapijske prakse.

Glumci su među retkim profesionalcima koji svesno i javno ulaze u višestruke identitetske pozicije tokom svog rada. U tom smislu, ovaj razgovor istražuje kako se gradi glumački identitet: da li postoji kontinuitet selfa kroz različite uloge ili se identitet menja sa svakim novim likom? Kakvo je iskustvo igranja različitih likova i da li određene uloge imaju dugotrajan uticaj na ličnost glumca? Gde su granice između ličnog i profesionalnog identiteta i kako glumci prepoznaju trenutak kada uloga prelazi te granice?

Poseban fokus biće na relacijskoj dimenziji identiteta: kako publika učestvuje u njegovom oblikovanju i da li se može razumeti kao ko-kreator glumačkog identiteta.

(nastavak na narednoj strani)

Paralelno, razgovor otvara i pitanje psihoterapijskog identiteta: da li su i terapeuti, na određeni način, „glumci“ u terapijskom procesu? Da li se identitet terapeuta menja u susretu sa različitim klijentima i koliko je ta promena svesna, a koliko implicitna? Ova pitanja uvode širu refleksiju o profesionalnom identitetu kao dinamičkom i kontekstualno uslovljenom.

Teorijski okvir razgovora oslanja se na ključne postavke konstruktivizma, uključujući lične konstrukte i njihovu organizaciju u sistemu osobe, narativnu organizaciju iskustva i relacijsku prirodu identiteta. Identitet se posmatra kao otvoren sistem značenja koji se razvija kroz anticipacije, iskustva i odnose, a promena kao proces koji zahteva kapacitet sistema da integriše novo bez gubitka koherentnosti.

Kroz susret glume i psihoterapije, ovaj razgovor istražuje granice i mogućnosti identitetske promene, otvarajući prostor za razumevanje identiteta ne kao fiksne strukture, već kao pozornice značenja koja se stalno iznova oblikuje.

Od čoveka naučnika ka čoveku režiseru uloga: relacijsko razmatranje teorije ličnih konstrukata

Aleksandra Anđelković

Glumica

Nikola Golubović

Edukativni centar za konstruktivističke pravce u psihoterapiji, Beograd, Srbija

Apstrakt

Rad razmatra pomak u savremenoj primeni teorije ličnih konstrukata od dominantne metafore „čoveka-naučnika“ ka performativnoj metafori „čoveka-glumca“. Polazi se od pretpostavke da sama verbalna artikulacija ličnih konstrukata i njihovo teorijsko razumevanje često nisu dovoljni za reorganizaciju životnih obrazaca. Promena se sagledava kao proces eksperimentisanja sa novim načinima bivanja, kroz aktivno izvođenje alternativnih uloga i obrazaca delanja.

U tom okviru predlaže se i transformacija uloge terapeuta: od tumača klijentovih ličnih teorija ka svojevrsnom režiseru iskustva koji podržava istraživanje novih performansa identiteta. Terapijski prostor se konceptualizuje kao „sigurna scena“ u kojoj je moguće improvizovati i privremeno nastanjivati alternativne uloge pre njihove primene u svakodnevnom životu.

Praktična primena ovog pristupa prikazana je kroz interaktivnu radionicu koju zajednički vode glumica Aleksandra Anđelković i psihoterapeut Nikola Golubović. Kroz vođene vežbe ulaska u ulogu i radnje, učesnici istražuju kako iskustvena akcija može proširiti sistem ličnih konstrukata i omogućiti fleksibilnije oblikovanje životnih scenarija.

Rad sa porodicama dece sa autizmom

SAFE model

Adendum to conference 4th day

Međunarodna stručna konferencija

VIKEND ZA KONSTRUKTIVIZAM 4

**Hotel Palas
Beograd
8. April 2026. godine**

SAFE: A family therapy approach for supporting families of a child with a diagnosis of autism

Rudolf Dallos, PhD
Rebecca Stancer, PhD

University of Plymouth, England

Abstract

There has been a remarkable increase, in the UK and many other countries around the world, in the diagnosis of autism. But this increase has not usually been matched by therapeutic support for these families who often report difficulty coping, poor mental health and behavioural distress. SAFE is an approach we have developed based on Attachment Narrative Therapy (ANT) drawing on ideas from family therapy, what is known about autism, neurobiology, attachment theory and narrative/constructivist theories and therapies. We have gained over £3 million in research funding from the National Institute of Health and Care Research to evaluate SAFE in the UK including a study to promote national implementation of SAFE in the UK, and eventually we hope in other parts of the world. The workshop will explore the approaches we have developed to be helpful for the families and will include interactive activities. These approaches include help with characteristic problems this population experiences, such as emotional escalations - 'meltdowns', anxiety, independence and relational difficulties in the families. SAFE also includes use of an activity, SAM (Self Autism Mapping) which encourages family members to reflect on their understandings of the complex and confusing ideas they may have encountered regarding the nature and causation of autism. The workshop will offer illustrations of some of the core techniques that we have developed along with opportunity for active reflection and discussion.

SAFE model

Group discussion - Seminar

Rudolf Dallos, PhD
Rebecca Stancer, PhD

University of Plymouth, England

Abstract

This will feature an opportunity for a discussion of the research that is being conducted to evaluate the SAFE programme. This will include an overview of our theoretical approach and understanding of the nature of autism. It will also include a discussion of how the approach of SAFE has developed from systemic, constructivist and attachment perspective. Included in this will be an opportunity to reflect on the assumptions and impacts of the neurodiversity movement and how this influences our role as therapists. For example, how and to what extent our process of clinical formulation and forms of intervention developed for other clinical areas are relevant to assisting with autism.

